

Soudy porušily právo OOA-S na projednání věci bez zbytečných průtahů. Ústavní soud uložil, aby obvodní soud v průtazích nepokračoval a neprodleně jednal

3.4.2024 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Stěžovatelem je Ochranná organizace autorská - Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s. (OOA-S). Již od roku 2004 se stěžovatel v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 1 domáhá zaplacení 77 548 833 Kč z titulu náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem Ministerstva kultury. Nevydalo totiž stěžovateli oprávnění k výkonu kolektivní správy autorských práv ve lhůtě 90 dnů od nabytí účinnosti autorského zákona. Toto oprávnění bylo stěžovateli uděleno až po několika letech a po opakovaných zásazích soudů, včetně Ústavního soudu. V mezidobí nicméně stěžovatel nemohl řádně vykonávat kolektivní správu a přerozdělovat autorům zisky z odměn. V ústavní stížnosti stěžovatel poukazoval na nepřiměřenou délku řízení o náhradě škody, které trvá již 20 let. Délka řízení má za následek, že část autorů se nedočká svých odměn. Jen v posledních deseti letech totiž zemřelo 223 nositelů práv.

Rozhodnutí obecných soudů byla opakovaně rušena a v kauze opakovaně rozhodoval i Nejvyšší soud. Obvodní soud naposledy v roce 2020 žalobu zamítl. Městský soud však v září 2022 zamítavé rozhodnutí potvrdil jen zčásti a ve zbytku věc opětovně vrátil obvodnímu soudu k dalšímu řízení. Od té doby ovšem jednání u obvodního soudu neproběhlo. Stěžovatel totiž podal proti rozhodnutí městského soudu v potvrzující části dovolání, a obvodní soud proto odeslal spis Nejvyššímu soudu a rozhodl se vyčkat, než bude o dovolání rozhodnuto. Stěžovatel nesouhlasil s odročením jednání do doby, než Nejvyšší soud vrátí spis. Podal proto k městskému soudu návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu, který byl zamítnut.

Čtvrtý senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Josef Baxa) stížnosti vyhověl. V případě stěžovatele došlo k porušení jeho základního práva na projednání věci bez zbytečných průtahů podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud proto zrušil rozhodnutí městského soudu, kterým byl zamítnut návrh na určení lhůty. Současně obvodnímu soudu uložil, aby nepokračoval v průtazích a neprodleně jednal.

Nečinnost soudu, který vyčkává na rozhodnutí v související věci a vrácení spisu, obecně nemusí představovat neústavní průtah v řízení. Čím déle však řízení trvá, tím přísnější požadavky plynoucí z práva na projednání věci bez zbytečných průtahů se na ně vztahují. Procesní postup soudu, který je ospravedlnitelný v kratším řízení, proto může u dlouhotrvajícího řízení představovat již neústavní průtah.

Obvodní soud byl ve věci po dobu delší než rok nečinný, neboť vyčkával na rozhodnutí Nejvyššího soudu o související části sporu a na vrácení soudního spisu. Postup obvodního soudu by mohl být ospravedlnitelný v kratším řízení, ne však v případě stěžovatele. V době, kdy se obvodní soud rozhodl dále vyčkávat s nařízením jednání, již délka řízení dosahovala téměř 20 let. Takovou délku řízení obecně nelze omlouvat složitostí kauzy. V řízení nedocházelo k obstrukcím ze strany stěžovatele. Naopak pokud jde o jednání orgánů veřejné moci, v řízení musela být opakovaně rušena rozhodnutí obvodního soudu i městského soudu, a na obvodním soudu musela být věc dokonce přidělena jiné

soudkyni. Opakované rušení soudních rozhodnutí a soudní „ping-pong“ svědčí o pochybení soudů a přičítají se jim k tíži.

Obvodní soud se přitom dalšímu prodlužování řízení mohl vyhnout. Mohl totiž například jednání nařídit a pokusit se věc rozhodnout dříve, než odeslal spis Nejvyššímu soudu. Stejně tak mohl s Nejvyšším soudem koordinovat zapůjčení spisu na kratší dobu a případně se dohodnout na pořízení kopií relevantních částí spisu. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že více než rok trvající nečinnost obvodního soudu představuje neústavní průtah v řízení. Obvodní soud navíc v průtazích pokračoval i poté, co se mu z Nejvyššího soudu vrátil spis. Dvakrát totiž zrušil nařízené jednání na žádost zástupkyně žalované. Ústavní soud poukázal na to, že stěžovatel vede spor o náhradu škody se státem, který musí být schopen se vypořádat s nedostupností jednoho svého zaměstnance a nemůže kvůli tomu žádat o odročení jednání ve 20 let trvajícím sporu.

Ani městský soud vzniklou situaci nenapravil. Nevyhověl stěžovatelovu návrhu na určení lhůty, neboť i podle něj obvodní soud mohl vyčkat do doby, než mu Nejvyšší soud vrátí spis. Podle Ústavního soudu však měl rozpoznat, že se obvodní soud dopouští neústavního průtahu v řízení, a určit mu lhůtu k provedení jednání. V řízení trvajícím déle než 20 let soudy měly vyvinout vyšší úsilí, dostatečně spolu komunikovat a svůj postup lépe koordinovat. Soudy a soudci ostatně nemají dbát jen o to, aby se v řízení sami nedopouštěli průtahů s konkrétními úkony. Musí především usilovat, aby rozhodnutí ve věci bylo vydáno v přiměřené lhůtě, a proto musí brát v úvahu celkový průběh a okolnosti řízení.

<https://www.usoud.cz/aktualne/soudy-porusily-pravo-ooa-s-na-projednani-veci-bez-zbytecných-prutah-u-ustavni-soud-ulozil-aby-obvodni-soud-v-prutazich-nepokracoval-a-neprodlene-jednal>